

SAD

REGULACJE DOTYCZĄCE SĄDU W KODEKSIE POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

CZĘŚĆ PIERWSZA. POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE

KSIĘGA PIERWSZA. PROCES

TYTUŁ I. SĄD

DZIAŁ I. WŁAŚCIWOŚĆ SĄDU

☐ Art. 15- 46 KPC

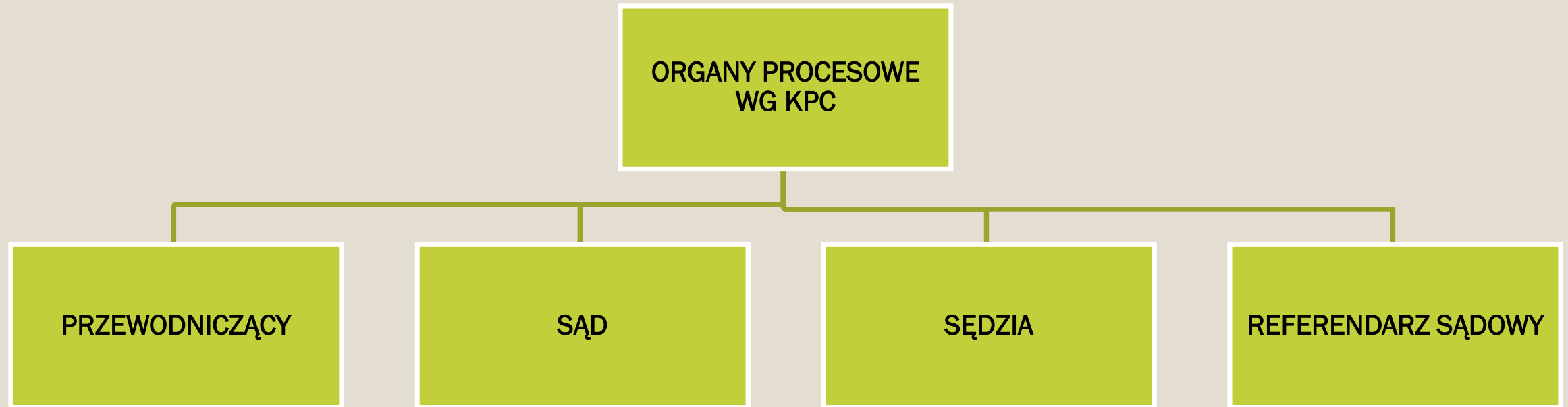
DZIAŁ II. SKŁAD SĄDU

☐ Art. 47 – 47(1) KPC

DZIAŁ III. WYŁĄCZENIE SĘDZIEGO

☐ Art. 48- 54 KPC

SĄD JAKO ORGAN PROCESOWY

1. PRZEWODNICZĄCY

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU	PRZEWODNICZĄCY SKŁADU ORZEKAJĄCEGO
w znaczeniu ustrojowym	w znaczeniu procesowym
Art. 11 PUSP § 1. Sądy dzielą się na wydziały. § 2. Wydziałem kieruje przewodniczący wydziału, którym jest prezes albo wiceprezes sądu lub inny sędzia. W przypadkach szczególnie uzasadnionych, biorąc pod uwagę racjonalne wykorzystanie kadr sądownictwa powszechnego oraz potrzeby wynikające z obciążenia zadaniami, funkcję przewodniczącego wydziału można powierzyć asesorowi sądowemu	§ 85 1. Przewodniczący składu orzekającego zajmuje miejsce środkowe za stołem sędziowskim, a pozostali członkowie miejsca obok przewodniczącego, przy czym drugi sędzia po lewej stronie przewodniczącego.
ZARZĄDZENIA	

2. SĄD

ZNACZENIE USTROJOWE	ZNACZENIE INSTYTUCJONALNE	W ZNACZENIU SKŁADU ORZEKAJĄCEGO	ZNACZENIE FUNKCJONALNE	JAKO SĄD POLUBOWNY
Sądy powszechne: a) Sąd Rejonowy b) Sąd Okręgowy c) Sąd Apelacyjny d) Sąd Najwyższy	Np. SR Lublin- Zachód w Lublinie	DZIAŁ II. SKŁAD SĄDU	Np. Sąd upadłościowy	

3. SĘDZIA

W SKŁADZIE ORZEKAJĄCYM			ORGAN PROCESOWY	
PRZEWODNICZĄCY	CZŁONEK SKŁADU	SĄD JEDNOOSOBOWY	SĘDZIA SPRAWOZDAWCA	SĘDZIA WYZNACZONY
○ Sędzia pełniący funkcję	○ Sędzia niepełniący funkcji	○ 1 sędzia w składzie orzekającym	§ 95. 1. Orzeczenie i jego uzasadnienie sporządza przewodniczący posiedzenia lub rozprawy lub sędzia sprawozdawca. 2. W razie gdy sporządzenie pisemnego uzasadnienia orzeczenia przez przewodniczącego posiedzenia lub rozprawy lub sędziego sprawozdawcę nie jest możliwe lub napotyka przeszkody, których czasu trwania nie można przewidzieć, uzasadnienie sporządza inny sędzia, asesor sądowy lub ławnik, który brał udział w wydaniu orzeczenia. Jeżeli sporządzenie pisemnego uzasadnienia jest niemożliwe, przewodniczący wydziału czyni o tym uzasadnienie	Art. 235 KPC § 1. Postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym, chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo wzgląd na poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku do przedmiotu sporu. W takich wypadkach sąd orzekający zleci przeprowadzenie dowodu jednemu ze swych członków (sędzia wyznaczony) albo innemu sądowi (sąd wezwany).

4. REFERENDARZ SĄDOWY

Art. 147 PUSP

§ 1. W sądach do wykonywania określonych w ustawach czynności należących do sądów w zakresie ochrony prawnej, innych niż wymiar sprawiedliwości, są zatrudniani referendarze sądowi i starsi referendarze sądowi, zwani dalej „referendarzami”.

Art. 47(1) KPC

Referendarz sądowy może wykonywać czynności w postępowaniu cywilnym w wypadkach wskazanych w ustawie. W zakresie powierzonych mu czynności referendarz sądowy ma kompetencje sądu, chyba że ustawa stanowi inaczej.

WŁAŚCIWOŚĆ SĄDU

WŁAŚCIWOŚĆ – który sąd będzie władny do rozpoznania sprawy/dokonania określonej czynności

OGÓLNE wskazanie, jakie sądy sprawują wymiar sprawiedliwości w postępowaniu cywilnym:

Art. 2 KPC

§ 1. Do rozpoznawania spraw cywilnych powołane są sądy powszechne, o ile sprawy te nie należą do właściwości sądów szczególnych, oraz Sąd Najwyższy.

SZCZEGÓŁOWE wskazanie, jakie sądy są właściwe do rozpoznania KONKRETNEJ SPRAWY CYWILNEJ:

- WYBÓR sądu na podstawie przepisów dotyczących właściwości zawartych w KPC

❑ CZAS ORZEKANIA O WŁAŚCIWOŚCI

Art. 15 KPC

§ 1. Sąd właściwy w chwili wniesienia pozwu **pozostaje właściwy** aż do ukończenia postępowania, **choćby podstawy właściwości zmieniły się w toku sprawy.**

§ 2. Sąd nie może uznać, że jest niewłaściwy, jeżeli **w toku postępowania** stał się właściwy

WSZCZĘCIE POSTĘPOWANIA

- POPRZEZ WNIESIENIE POZWU

UTRWALENIE WŁAŚCIWOŚCI SĄDU, DO KTÓREGO
POZEW ZOSTAŁ ZŁOŻONY, AŻ DO ZAKOŃCZENIA
POSTĘPOWANIA

Art. 193 KPC

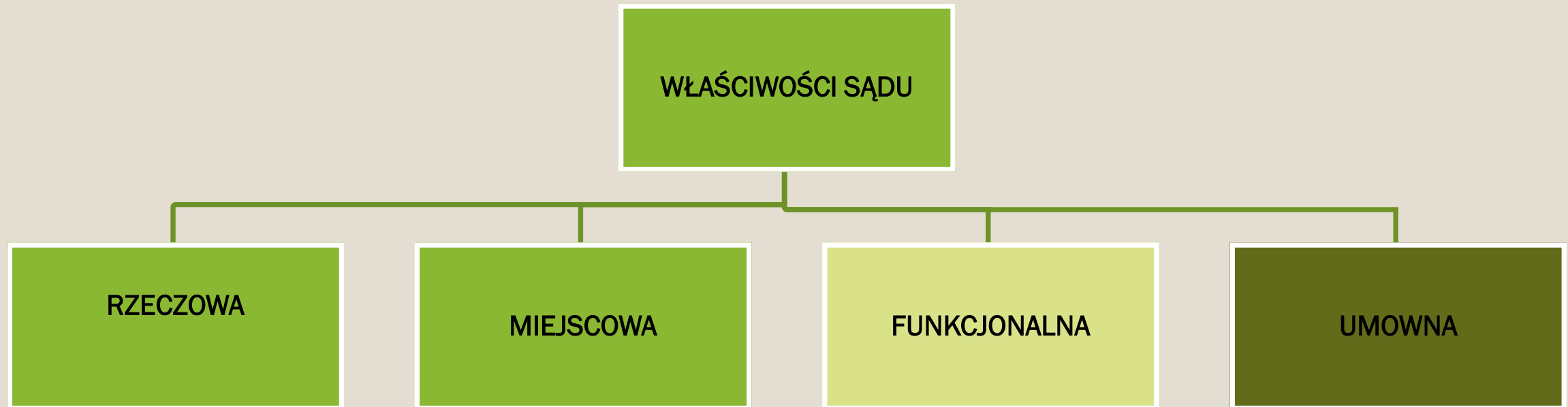
§ 1. Zmiana powództwa jest dopuszczalna, jeżeli **nie wpływa na właściwość sądu**.

§ 2. Jeżeli w myśl przepisu poprzedzającego zmiana **nie jest dopuszczalna**, a powód zmienia powództwo w ten sposób, że występuje z nowym roszczeniem obok pierwotnego, sąd rozpoznaje nowe roszczenie jako sprawę oddzielną, jeżeli jest dla niej rzeczowo i miejscowo właściwy, w przeciwnym zaś razie przekazuje sprawę sądowi właściwemu. Gdy jednak zmiana taka następuje w sądzie rejonowym, należy przekazać całe zmienione powództwo sądowi okręgowemu, który dla zmienionego powództwa jest rzeczowo i miejscowo właściwy.

§ 3. Jeżeli powód występuje z nowym roszczeniem zamiast lub obok roszczenia pierwotnego, skutki przewidziane w artykule poprzedzającym rozpoczynają się z chwilą, w której roszczenie to powód zgłosił na rozprawie w obecności pozwanego, w innych zaś wypadkach - z chwilą doręczenia pozwanemu pisma zawierającego zmianę i odpowiadającego wymaganiom pozwu.

POWÓD WYSTĘPUJE Z NOWYM ROSZCZENIEM OBOK DOTYCHCZASOWEGO	- KUMULACJA ROSZCZEŃ
POWÓD WYSTĘPUJE Z NOWYM ŻĄDANIEM ZAMIAST PIERWOTNEGO	- COFNIĘCIE ŻĄDANIA PIERWOTNEGO
POWÓD NA PODSTAWIE TYCH SAMYCH OKOLICZNOŚCI FAKTYCZNYCH ROZSZERZA DOTYCHCZASOWE ŻĄDANIE	

❑ RODZAJE WŁAŚCIWOŚCI:

WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWA

❑ JAKIE SPRAWY NALEŻĄ DO ROZPOZNANIA PRZEZ SĄD **W I INSTANCJI**

❑ USTALENIE CZY W I INSTANCJI SPRAWĘ ROZPATRZY:

SĄD REJONOWY

SĄD OKRĘGOWY

Art. 16 KPC - > ZASADA

§ 1. Sądy rejonowe rozpoznają wszystkie sprawy z wyjątkiem spraw, dla których zastrzeżona jest właściwość sądów okręgowych.

❑ ZAKRES KONKRETNÝCH SPRAW, KTÓRE NALEŻĄ DO WŁAŚCIWOŚCI SO:

Art. 17 KPC (!!!)

1) o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe
oprócz spraw

*o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka,
o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa
oraz o rozwiązanie przysposobienia;*

○ Niemajątkowy charakter dobra, którego żąda powód
Np. Sprawa o rozwód

3) *o roszczenia wynikające z Prawa prasowego;*

- Bez względu na charakter roszczenia (majątkowe/niemajątkowe)

4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu **przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych**, oprócz spraw
o alimenty,
o naruszenie posiadania,
o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami,
o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym
oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym;

○ Majątkowy charakter dobra, którego żąda powód
Np. powództwo o zapłatę
WYMÓG PRZEKROCZENIA 75 TYS ZŁ

4(1)) o wydanie orzeczenia zastępującego uchwałę o podziale spółdzielni;	- Bez względu na wartość przedmiotu sporu
4(2)) o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną;	- Bez względu na charakter uchwały (majątkowy/niemajątkowy) - Bez względu na wartość przedmiotu sporu
4(4)) o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem;	- Bez względu na wartość przedmiotu sporu
4(5)) o roszczenia wynikające z naruszenia praw przysługujących na mocy przepisów o ochronie danych osobowych	- Bez względu na wartość przedmiotu sporu

❑ PRZEKAZANIE SPRAW DO ROZPATRZENIA SO:

Art. 18 KPC

§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu sprawy w sądzie rejonowym powstanie **zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości**, sąd ten może przekazać sprawę do rozpoznania sądowi okręgowemu. Postanowienie o przekazaniu sprawy wymaga uzasadnienia.

§ 2. Sąd okręgowy może przed pierwszą rozprawą odmówić przyjęcia sprawy do rozpoznania i zwrócić sprawę sądowi rejonowemu, jeżeli uzna, że poważne wątpliwości **nie zachodzą**. Postanowienie zapada na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów i wymaga uzasadnienia. Ponowne przekazanie tej samej sprawy przez sąd rejonowy **nie jest dopuszczalne**.

Art. 204 KPC

§ 1. Powództwo wzajemne jest dopuszczalne, jeżeli roszczenie wzajemne jest w związku z roszczeniem powoda lub nadaje się do potrącenia. Powództwo wzajemne można wytoczyć nie później niż w odpowiedzi na pozew, a jeżeli jej nie złożono - w sprzeciwie od wyroku zaocznego albo przy rozpoczęciu pierwszego posiedzenia, o którym zawiadomiono albo na które wezwano pozwanego.

§ 2. Pozew wzajemny wnosi się do sądu pozwu głównego. Jeżeli jednak pozew wzajemny podlega rozpoznaniu przez sąd okręgowy, a sprawa wszczęta była w sądzie rejonowym, sąd ten przekazuje całą sprawę sądowi właściwemu do rozpoznania powództwa wzajemnego.

§ 3. Przepisy dotyczące pozwu stosuje się odpowiednio do pozwu wzajemnego.

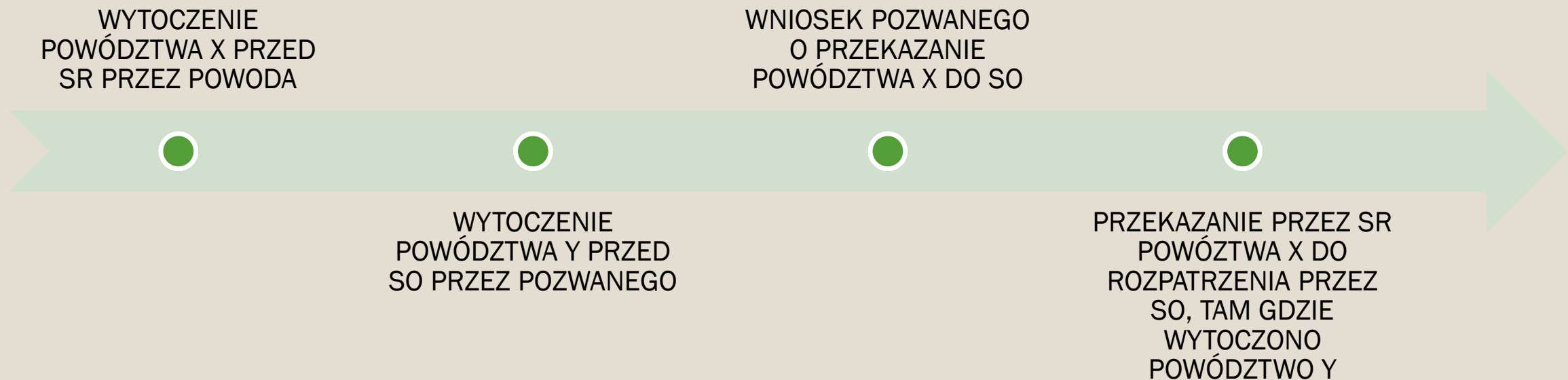
WYTOCZENIE POWÓDZTWA
PRZED SR

SR PRZEKAZUJE SPRAWĘ DO SO
WŁAŚCIWEGO DO ROZPOZNANIA
POWÓDZTWA WZAJEMNEGO

WNIESIENIE POZWU
WZAJEMNEGO DO SR, ALE
PODLEGA ON ROZPOZNANIU
PRZEZ SO

Art. 205 KPC

Sąd rejonowy może na wniosek pozwanego, złożony aż do zamknięcia rozprawy, przekazać sprawę sądowi okręgowemu, jeżeli pozwany wytoczył przeciwko powodowi przed tym sądem powództwo wpływające na roszczenie powoda bądź dlatego, że ma z nim związek, bądź dlatego, że roszczenia stron nadają się do potrącenia.

CO TO JEST WARTOŚĆ PRZEDMIOTU SPORU ?

Art. 19 KPC

SPRAWY O ROSZCZENIA PIENIĘŻNE	INNE SPRAWY MAJĄTKOWE
<i>§ 1. W sprawach o roszczenia pieniężne, zgłoszone choćby w zamian innego przedmiotu, podana kwota pieniężna stanowi wartość przedmiotu sporu.</i>	<i>§ 2. W innych sprawach majątkowych powód obowiązany jest oznaczyć w pozwie kwotą pieniężną wartość przedmiotu sporu, uwzględniając postanowienia zawarte w artykułach poniższych.</i>
○ JEST TO KWOTA PIENIĘŻNA	○ JEST TO OZNACZONA W POZWIE KWOTA PIENIĘŻNA
Np. powództwo o zapłatę	Np. korzystanie z cudzej nieruchomości

NA CO WPŁYWA WARTOŚĆ PRZEDMIOTU SPORU?

A) WŁAŚCIWOŚĆ RZECZOWĄ Sądu

Art. 17 KPC

4) o prawa majątkowe, w których **wartość przedmiotu sporu** przewyższa siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych,
oprócz spraw (...)

B) Wysokość KOSZTÓW POSTĘPOWANIA

JAK SIĘ USTALA WARTOŚĆ PRZEDMIOTU SPORU?

Art. 20 KPC

*Do wartości przedmiotu sporu **nie wlicza się** odsetek, pożytków i kosztów, żądanych obok roszczenia głównego.*

Art. 21 KPC

Jeżeli powód dochodzi pozwem kilku roszczeń, zlicza się ich wartość.

**ŚWIADCZENIA
POWTARZAJĄCE SIĘ**

Art. 22 KPC

W sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok - za cały czas ich trwania.

ŚWIADCZENIA TRWAJĄ >ROK

- Suma świadczeń za rok

ŚWIADCZENIA TRWAJĄ < ROK

- Suma świadczeń za cały czas trwania

NAJEM

Art. 23 KPC

W sprawach o istnienie, unieważnienie albo rozwiązanie umowy najmu lub dzierżawy, o wydanie albo odebranie przedmiotu najmu lub dzierżawy, wartość przedmiotu sporu stanowi przy umowach zawartych na czas oznaczony - suma czynszu za czas sporny, lecz nie więcej niż za rok; przy umowach zawartych na czas nieoznaczony - suma czynszu za okres trzech miesięcy.

**UMOWA ZAWARTA NA CZAS
OZNACZONY**

- Czynsz za czas trwania umowy, ale max za rok

**UMOWA ZAWARTA NA CZAS
NIEOZNACZONY**

- Czynsz za okres 3 mcy

ROSZCZENIA PRACOWNIKÓW

Art. 23(1) KPC

W sprawach o roszczenia pracowników dotyczące nawiązania, istnienia lub rozwiązania stosunku pracy wartość przedmiotu sporu stanowi, przy umowach na czas określony - suma wynagrodzenia za pracę za okres sporny, lecz nie więcej niż za rok, a przy umowach na czas nieokreślony - za okres jednego roku.

UMOWA NA CZAS OKREŚLONY

- Suma wynagrodzenia za okres sporny, ale max za rok

UMOWA NA CZAS NIEOKREŚLONY

- Suma wynagrodzenia za rok

WYDANIE NIERUCHOMOŚCI

Art. 23(2) KPC

W sprawach o wydanie nieruchomości posiadanej bez tytułu prawnego lub na podstawie tytułu innego niż najem lub dzierżawa wartość przedmiotu sporu oblicza się przyjmując, stosownie do rodzaju nieruchomości i sposobu korzystania z niej, podaną przez powoda sumę odpowiadającą trzymiesięcznemu czynszowi najmu lub dzierżawy należnemu od danego rodzaju nieruchomości.

ZABEZPIECZENIA

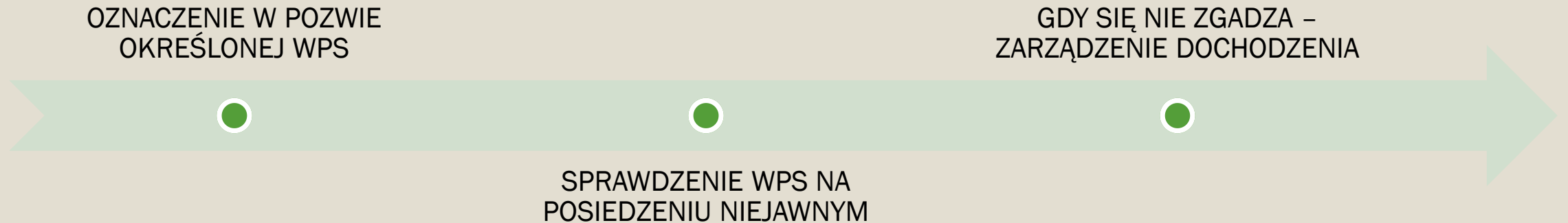
Art. 24 KPC

W sprawach o zabezpieczenie, zastaw lub hipotekę wartość przedmiotu sporu stanowi suma wierzytelności. Jeżeli jednak przedmiot zabezpieczenia lub zastawu ma mniejszą wartość niż wierzytelność, rozstrzyga wartość mniejsza.

SPRAWDZENIE WARTOŚCI PRZEDMIOTU SPORU:

Art. 25 KPC

§ 1. Sąd może na posiedzeniu niejawnym sprawdzić wartość przedmiotu sporu oznaczoną przez powoda i zarządzić w tym celu dochodzenie.

§ 2. **Po doręczeniu pozwu** sprawdzenie nastąpić może **jedynie na zarzut pozwanego**, zgłoszony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

§ 3. Jeżeli sąd w wyniku sprawdzenia wartości przedmiotu sporu uzna się za niewłaściwy, przekaze sprawę sądowi właściwemu; jeżeli jest kilka sądów właściwych - przekaze temu z nich, który wskaże powód

Art. 26 KPC

Po ustaleniu w myśl artykułu poprzedzającego, wartość przedmiotu sporu **nie podlega ponownemu badaniu** w dalszym toku postępowania.

ROZPATRZENIE SPRAWY W I INSTANCJI

SĄDY REJONOWE	SĄDY OKRĘGOWE	
Art. 16 KPC	Art. 17 KPC	Art. 18 KPC ○ „powstanie zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości”
○ Określenie zasady	○ Wskazanie USTAOWWYCH wyjątków	Art. 204 KPC
		Art. 205 KPC
	KONKRETNIE	OGÓLNIE

WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA

- ☐ JAKI SĄD MA ROZPOZNAĆ SPRAWĘ ZE WZGLĘDU NA OKRĘG SĄDOWY
- ☐ ZE WZGLĘDU NA TO, GDZIE JEST SĄD (MIEJSCE JEGO POŁOŻENIA)

RODZAJE WŁAŚCIWOŚCI MIEJSCOWEJ

- GDZIE WYTACZA SIĘ POWÓDZTWO?

OGÓLNA	PRZEMIENNA	WYŁĄCZNA
○ PODSTAWOWA ZASADA, GDY NIE MA: - WŁAŚCIWOŚCI PRZEMIENNEJ - WŁAŚCIWOŚCI WYŁĄCZNEJ	○ Powód MOŻE SOBIE WYBRAĆ	○ TYLKO przed Sąd wskazany konkretnie

❑ WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA OGÓLNA – POWÓD PODAŻA ZA SĄDEM POZWANEGO

GDY POZWANY JEST:	WYTACZA SIĘ PRZED SĄD I INSTANCJI:
OF	Art. 27 KPC § 1. Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, <u>w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania.</u> § 2. Miejsce zamieszkania określa się według przepisów kodeksu cywilnego. Art. 28 KPC Jeżeli pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, ogólną właściwość oznacza się według miejsca jego pobytu w Polsce, a gdy nie jest ono znane lub nie leży w Polsce - według ostatniego miejsca zamieszkania pozwanego w Polsce.
OP/ JO	Art. 30 KPC Powództwo przeciwko osobie prawnej lub innemu podmiotowi niebędącemu osobą fizyczną wytacza się <u>według miejsca ich siedziby</u>.
SKARB PAŃSTWA	Art. 29 KPC Powództwo przeciwko Skarbowi Państwa wytacza się według siedziby państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie.

USTALENIE SĄDU

WYBÓR PRZEZ POWODA	Art. 43 KPC § 1. Jeżeli uzasadniona jest właściwość kilku sądów albo jeżeli powództwo wytacza się przeciwko kilku osobom, dla których według przepisów o właściwości ogólnej właściwe są różne sądy, wybór między tymi sądami należy do <u>powoda</u>. § 2. To samo dotyczy wypadku, gdy nieruchomości, której położenie jest podstawą oznaczenia właściwości sądu, jest położona w kilku okręgach sądowych
WYZNACZENIE PRZEZ SĄD PRZEŁOŻONY	Art. 44 KPC Jeżeli sąd właściwy nie może z powodu przeszkody rozpoznać sprawy lub podjąć innej czynności, sąd nad nim przełożony wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd.
WYZNACZENIE PRZEZ SĄD NAJWYŻSZY	Art. 45 KPC Jeżeli w myśl przepisów kodeksu nie można na podstawie okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy na posiedzeniu niejawnym oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

❑ WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA PRZEMIENNA – POWÓD MOŻE SOBIE WYBRAĆ

Art. 31 KPC

Powództwo w sprawach objętych przepisami oddziału niniejszego wytoczyć można bądź według przepisów o właściwości ogólnej, bądź przed sąd oznaczony w przepisach poniższych.

ALIMENTY USTALENIE OJCOSTWA	<i>Art. 32 KPC Powództwo o roszczenie alimentacyjne oraz o ustalenie pochodzenia dziecka i związane z tym roszczenia wytoczyć można według <u>miejsca zamieszkania osoby uprawnionej.</u></i>
ROSZCZENIA PRZECIWKO PRZEDSIĘBIORCY	<i>Art. 33 KPC Powództwo o roszczenie majątkowe przeciwko przedsiębiorcy można wytoczyć przed sąd, w <u>którego okręgu znajduje się zakład główny lub oddział</u>, jeżeli roszczenie pozostaje w związku z działalnością tego zakładu lub oddziału.</i>
ROSZCZENIA Z UMÓW	<i>Art. 34 KPC § 1. Powództwo o: - zawarcie umowy, - ustalenie jej treści, - o zmianę umowy oraz - o ustalenie istnienia umowy, - o jej wykonanie, - rozwiązanie lub - unieważnienie, a także - o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy można wytoczyć przed sąd miejsca jej wykonania.</i>

CZYNY NIEDOZWOLONE	Art. 35 KPC <i>Powództwo o roszczenie z czynu niedozwolonego wytoczyć można przed sąd, <u>w którego okręgu nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.</u></i>
OCHRONA DÓBR OSOBOSTYCH	Art. 35(1) KPC <i>Powództwo o ochronę dóbr osobistych naruszonych przy wykorzystaniu środków masowego przekazu można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania albo siedziby powoda.</i>
WYNAGRODZENIE PEŁNOMOCNIKA	Art. 36 KPC <i>Powództwo o zapłatę należności za prowadzenie sprawy wytoczyć można przed sąd miejsca, <u>gdzie pełnomocnik procesowy sprawę prowadził.</u></i>
WYNAJEM NIERUCHOMOŚCI (!)	Art. 37 KPC <i>Powództwo o roszczenie ze stosunku najmu lub dzierżawy nieruchomości wytoczyć można przed sąd <u>miejsca położenia nieruchomości.</u></i>

**POWÓDZTWO PRZECIWKO
ZOBOWIĄZANEMU
Z WEKSLA LUB CZEKU**

Art. 37(1) KPC

§ 1. Powództwo przeciwko zobowiązanemu z weksla lub czeku można wytoczyć przed sąd miejsca płatności.

§ 2. Kilku zobowiązanych z weksla lub czeku można łącznie pozwać przed sąd miejsca płatności lub sąd właściwości ogólnej dla akceptanta albo wystawcy weksla własnego lub czeku

**ROSZCZENIA WYNIKAJĄCE
Z CZYNNOŚCI BANKOWEJ**

Art. 37(2) KPC

§ 1. Powództwo o roszczenie wynikające z czynności bankowej przeciwko bankowi, innej jednostce organizacyjnej uprawnionej do wykonywania czynności bankowych lub ich następcom prawnym można wytoczyć przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania albo siedziby powoda.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także do powództwa przeciwko bankowi hipotecznemu lub jego następcy prawnemu o roszczenie wynikające z czynności banku hipotecznego.

❑ WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA WYŁĄCZNA – TYLKO TU MOŻNA WYTOCZYĆ POWÓDZTWO

PRAWA RZECZOWE NA NIERUCHOMOŚCI

Art. 38 KPC

§ 1. Powództwo o:

1) własność lub inne prawa rzeczowe na nieruchomości,

2) posiadanie nieruchomości,

3) roszczenia wynikające z art. 231 Kodeksu cywilnego,

4) roszczenia wynikające z art. 224-228 i art. 230 Kodeksu cywilnego, o ile są związane z nieruchomością

- wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca położenia nieruchomości, przy czym jeżeli przedmiotem sporu jest służebność gruntowa, właściwość oznacza się według położenia nieruchomości obciążonej.

§ 2. Właściwość powyższa rozciąga się na roszczenia osobiste związane z prawami rzeczowymi i dochodzone łącznie z nimi przeciwko temu samemu pozwanemu.

§ 3. Sąd właściwy może na zgodny wniosek stron przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli przemawiają za tym względy celowości.

❑ WŁAŚCIWOŚĆ MIEJSCOWA WYŁĄCZNA – TYLKO TU MOŻNA WYTOCZYĆ POWÓDZTWO

SPADKI	Art. 39 KPC <i>Powództwo z tytułu dziedziczenia, zachowku, jak również z tytułu zapisu, polecenia oraz innych rozrządzeń testamentowych wytacza się wyłącznie przed sąd <u>ostatniego miejsca zwykłego pobytu spadkodawcy</u>, a jeżeli miejsca jego zwykłego pobytu w Polsce nie da się ustalić, przed sąd <u>miejsca, w którym znajduje się majątek spadkowy lub jego część</u>.</i>
CZŁONKOSTWO	Art. 40 KPC <i>Powództwo ze stosunku członkostwa spółdzielni, spółki lub stowarzyszenia wytacza się wyłącznie według <u>miejsca ich siedziby</u>.</i>

MAŁŻEŃSTWO	Art. 41 KPC <i>Powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest <u>sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej</u>, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd <u>miejsca zamieszkania powoda</u>.</i> 1. Miejsce ostatniego wspólnego zamieszkania małżonków, jeśli choć jedno z nich nadal tam mieszka 2. Miejsce zamieszkania pozwanego 3. Miejsce zamieszkania powoda
STOSUNKI RODZICIELSKIE	Art. 42 KPC <i>Powództwo ze stosunku między rodzicami a dziećmi oraz między przysposabiającym a przysposobionym wytacza się wyłącznie przed sąd miejsca zamieszkania powoda, jeżeli brak jest podstaw do wytoczenia powództwa według przepisów o właściwości ogólnej.</i> 1. Wg właściwości ogólnej 2. Miejsce zamieszkania powoda

WŁAŚCIWOŚĆ FUNKCJONALNA

- ❑ ZASTRZEŻENIE OKREŚLONYCH CZYNNOŚCI WYŁĄCZNIE DO ZADANIA DANEGO SĄDU

Np. skargi kasacyjne rozpoznaje WYŁĄCZNIE Sąd Najwyższy

- ❑ Pojęcie doktrynalne

WŁAŚCIWOŚĆ UMOWNA

Art. 46 KPC

§ 1. Strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, **który według ustawy nie jest miejscowo właściwy**, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilkoma sądami właściwymi dla takich sporów.

§ 2. **Strony nie mogą jednak zmieniać właściwości wyłącznej**

PROROGACJA WŁAŚCIWA	PROROGACJA POZORNA
○ Poddanie sporu pod rozstrzygnięcie przed sąd, który miejscowo NIE JEST właściwy	○ Pozwolenie na dokonanie wyboru Sądu przez powoda

❑ CO NIWECZY UMOWĘ O WŁAŚCIWOŚĆ?

Art. 202 KPC

Niewłaściwość sądu dającą się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozagę tylko na zarzut pozwanego, zgłoszony i należycie uzasadniony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy. Sąd nie bada z urzędu tej niewłaściwości również przed doręczeniem pozwu. Jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, okoliczności, które uzasadniają odrzucenie pozwu, jak również niewłaściwy tryb postępowania, brak należytego umocowania pełnomocnika, brak zdolności procesowej pozwanego, brak w składzie jego organów lub niedziałanie jego przedstawiciela ustawowego sąd bierze pod rozagę z urzędu w każdym stanie sprawy.

❑ Kiedy strona skieruje sprawę do sądu wg właściwości wynikającej z ustawy, to niewłaściwość ta może być uwzględniona przez sąd jedynie na zarzut pozwanego

1. Zawarcie umowy o właściwość ustanawiającą właściwość sądu X
2. Wytoczenie powództwa przez powoda przez sąd Y (który byłby właściwy, gdyby nie zawarto umowy)
3. Podniesienie zarzutu pozwanego, co do niewłaściwości sądu Y ze względu na zawartą umowę

§ 8. KLAUZULA PROROGACYJNA

Wszelkie ewentualne spory jakie wynikną w związku z realizacją niniejszej umowy, Strony będą się starały załatwić polubownie, a nie dające się rozstrzygnąć wątpliwości poddane zostaną pod rozstrzygnięcie sądowni powszechnemu właściwemu miejscowo dla Zamawiającego.

UMOWA O JURYSDYKCJĘ KRAJOWĄ	UMOWA O WŁAŚCIWOŚĆ
○ UMOWA PROROGACYJNA Art. 1104 KPC § 1. Strony oznaczonego stosunku prawnego mogą umówić się na piśmie o poddanie wynikłych lub mogących wyniknąć z niego spraw o prawa majątkowe jurysdykcji sądów polskich.	○ UMOWA PROROGACYJNA Art. 46 KPC § 1. Strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących w przyszłości wyniknąć z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten będzie wówczas wyłącznie właściwy, jeżeli strony nie postanowiły inaczej lub jeżeli powód nie złożył pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym. Strony mogą również ograniczyć umową pisemną prawo wyboru powoda pomiędzy kilku sądami właściwymi dla takich sporów.
§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się w sprawach, które według przepisów prawa polskiego należą do wyłącznej jurysdykcji sądów państwa obcego.	§ 2. Strony nie mogą jednak zmieniać właściwości wyłącznej

NIEWŁAŚCIWOŚĆ SĄDU

❑ MOŻE MIEĆ JEDYNNIE CHARAKTER PIERWOTNY

WYTOCZENIE
POWÓDZTWA

SĄD STWIERDZA
NIEWŁAŚCIWOŚĆ

SPRAWDZENIE
WŁAŚCIWOŚCI

PRZEKAZANIE SPRAWY
SĄDOWI WŁAŚCIWEMU

Art. 200 KPC

§ 1(1). Swoją właściwość sąd bierze pod rozagę z urzędu **w każdym stanie sprawy.**

§ 1(2). Niewłaściwość dającą się usunąć za pomocą umowy stron sąd bierze pod rozagę z urzędu tylko do czasu doręczenia pozwu. Po doręczeniu pozwu sąd bierze tę niewłaściwość pod rozagę **tylko na zarzut pozwanego,** zgłoszony i należycie uzasadniony przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy.

§ 13. Przepisy § 1(1) i 1(2) nie uchybiają przepisowi art. 15.

§ 1(4). Sąd, który stwierdzi swą niewłaściwość, prześle sprawę sądowi właściwemu.

§ 2. Sąd, któremu sprawa została przekazana, jest związany postanowieniem o przekazaniu sprawy. Nie dotyczy to wypadku przekazania sprawy sądowi wyższego rzędu. Sąd ten w razie stwierdzenia swej niewłaściwości prześle sprawę innemu sądowi, który uzna za właściwy, nie wyłączając sądu przekazującego.

§ 3. Czynności dokonane w sądzie niewłaściwym pozostają w mocy.

❑ WYDANIE ORZECZENIA PRZEZ NIEWŁAŚCIWY SĄD:

Art. 379 KPC

Nieważność postępowania zachodzi:

(...)

6) jeżeli sąd rejonowy orzekł w sprawie, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu

SKŁAD SĄDU

I INSTANCJA:

Art. 47 KPC

§ 1. W pierwszej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. - > ZASADA

§ 2. W pierwszej instancji sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników rozpoznaje sprawy:

1) z zakresu prawa pracy o:

- a) ustalenie istnienia, nawiązanie lub wygaśnięcie stosunku pracy, o uznanie bezskuteczności wypowiedzenia stosunku pracy, o przywrócenie do pracy i przywrócenie poprzednich warunków pracy lub płacy oraz łącznie z nimi dochodzone roszczenia i o odszkodowanie w przypadku nieuzasadnionego lub naruszającego przepisy wypowiedzenia oraz rozwiązania stosunku pracy,
- b) naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu i o roszczenia z tym związane,
- c) odszkodowanie lub zadośćuczynienie w wyniku stosowania mobbingu;

2) ze stosunków rodzinnych o:

- a) rozwód,
- b) separację,
- c) ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa,
- d) rozwiązanie przysposobienia

§ 4. Prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów zawodowych, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawartość lub precedensowy charakter sprawy.

II INSTANCJA:

Art. 367 KPC:

§ 1. Od wyroku sądu pierwszej instancji przysługuje apelacja do sądu drugiej instancji.

§ 2. Apelację od wyroku sądu rejonowego rozpoznaje sąd okręgowy, a od wyroku sądu okręgowego jako pierwszej instancji - sąd apelacyjny.

§ 3. Rozpoznanie sprawy następuje w składzie trzech sędziów zawodowych. Postanowienia dotyczące postępowania dowodowego na posiedzeniu niejawnym wydaje sąd w składzie jednego sędziego.

§ 4. Postanowienie o przyznaniu i cofnięciu zwolnienia od kosztów sądowych, o odmowie zwolnienia, o odrzuceniu wniosku o zwolnienie oraz o nałożeniu na stronę obowiązku uiszczenia kosztów i skazaniu na grzywnę, jak również postanowienie o ustanowieniu, cofnięciu ustanowienia, o odrzuceniu wniosku o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego oraz o skazaniu na grzywnę i nałożeniu na stronę obowiązku uiszczenia ich wynagrodzenia sąd może wydać na posiedzeniu niejawnym w składzie jednego sędziego.

SĄD NAJWYŻSZY:

1 sędzia	Art. 398(10) KPC Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów. W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego.
3 sędziów	Art. 398(10) KPC <i>Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów. W pozostałych wypadkach Sąd Najwyższy orzeka w składzie jednego sędziego.</i> Art. 394(1) KPC <i>§ 3. Do postępowania przed Sądem Najwyższym toczącego się na skutek zażalenia stosuje się odpowiednio (...) art. 398(10) (...) KPC.</i> Art. 424(12) KPC <i>W wypadkach nieuregulowanych przepisami niniejszego działu do postępowania wywołanego wniesieniem skargi stosuje się odpowiednio przepisy o skardze kasacyjnej.</i>

POWIĘKSZONE SKŁADY

7 sędziów	Art. 82 Ustawy o SN <i>Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi <u>7 sędziów tego sądu</u>.</i>
	Art. 83 Ustawy o SN <i>§ 1. Jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego może, w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa, przedstawić wniosek o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie <u>7 sędziów lub innym odpowiednim składzie</u>.</i>
- o Pełen skład SN - o Skład Izb połączonych	Art. 85 Ustawy o SN <i>§ 1. O posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego lub składu izby albo połączonych izb zawiadamia się Prokuratora Generalnego.</i>

Art. 87 Ustawy o SN

§1. Uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia, uzyskują moc zasad prawnych. Skład 7 sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej.

§ 2. Uchwały, które uzyskały moc zasad prawnych, są publikowane wraz z uzasadnieniem w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.

INSTANCJA	SKŁAD		
I	1	1 + 2	3
II	3		1
SN	3	1	SKŁAD POWIĘKSZONY

WYŁĄCZENIE SĄDZIEGO

❑ RODZAJE WYŁĄCZENIA:

Z MOCY PRAWA	NA WNIOSEK	
<i>iudex inhabilis</i> Art. 48 KPC § 1. Sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy: 1) w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziaływa na jego prawa lub obowiązki; 2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia; 3) w sprawach osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli; 4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron; 5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator; 6) w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, jeżeli brał udział w wydaniu tego orzeczenia	<i>iudex suspectus</i> Art. 49 KPC § 1. <u>Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.</u>	
	NA ŻĄDANIE SĘDZIEGO Art. 51 KPC Sędzia zawiadamia sąd o zachodzącej podstawie swojego wyłączenia.	NA WNIOSEK STRONY

§ 2. Powody wyłączenia trwają *także po ustaniu* uzasadniającego je małżeństwa, przysposobienia, opieki lub kurateli.

§ 3. Sędzia, który brał udział w wydaniu orzeczenia objętego skargą o wznowienie lub skargą nadzwyczajną, nie może orzekać co do tej skargi.

❑ WNIOSEK O WYŁĄCZENIE

Art. 50 KPC

§ 1. Wniosek o wyłączenie sędziego strona zgłasza na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa się toczy, uprawdopodobniając przyczyny wyłączenia.

§ 2. Strona, która **przystąpiła do rozprawy**, powinna uprawdopodobnić ponadto, że przyczyna wyłączenia dopiero później powstała lub stała się jej znana.

§ 3. Do czasu rozstrzygnięcia wniosku o wyłączenie sędziego:

1) sędzia, którego dotyczy wniosek, może podejmować dalsze czynności;

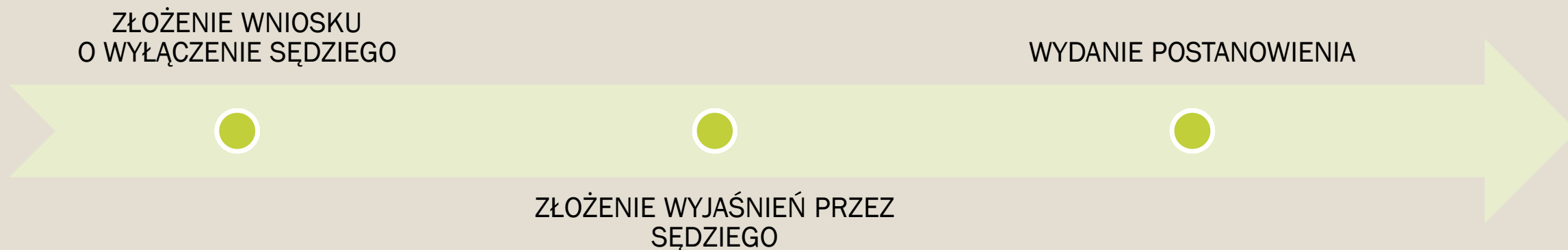
2) nie może zostać wydane orzeczenie lub zarządzenie kończące postępowanie w sprawie.

❑ POSTĘPOWANIE W SPRAWIE WYŁĄCZENIA SĄDZIEGO

Art. 52 KPC

§ 1. O wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony.

§ 2. Postanowienie wydaje sąd w składzie trzech sędziów zawodowych po złożeniu wyjaśnienia przez sędziego, którego wniosek dotyczy. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

UWZGLĘDNIENIE WNIOSKU O WYŁĄCZENIE SĘDZIEGO	ODRZUCENIE WNIOSKU O WYŁĄCZENIE SĘDZIEGO
§ 3. Uwzględniając wniosek o wyłączenie sędziego, sąd <u>znosi postępowanie</u> w zakresie obejmującym udział tego sędziego w sprawie po złożeniu wniosku, chyba że czynności przez niego podejmowane były czynnościami niecierpiącymi zwłoki.	Art. 53(1) KPC Ponowny wniosek o wyłączenie sędziego oparty na tych samych okolicznościach <u>podlega odrzuceniu bez składania wyjaśnień przez sędziego, którego dotyczy.</u> O odrzuceniu orzeka sąd rozpoznający sprawę. Przepis art. 51 stosuje się odpowiednio. Postanowienie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

WYŁĄCZENIE SĄDZIEGO Z MOCY USTAWY

KPC	KPK
Art. 48 KPC § 1. Sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy: 1) w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki; 2) w sprawach swego małżonka, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia; 3) w sprawach osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli; 4) w sprawach, w których był lub jest jeszcze pełnomocnikiem albo był radcą prawnym jednej ze stron; 5) w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jako też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator; 6) w sprawach o odszkodowanie z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem, jeżeli brał udział w wydaniu tego orzeczenia	Art. 40 KPK § 1. Sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, jeżeli: 1) sprawa dotyczy tego sędziego bezpośrednio; 2) jest małżonkiem strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób; 3) jest krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli; 4) był świadkiem czynu, o który sprawa się toczy, albo w tej samej sprawie był przesłuchany w charakterze świadka lub występował jako biegły; 5) brał udział w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, albo prowadził postępowanie przygotowawcze; 6) brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia lub wydał zaskarżone zarządzenie; 7) brał udział w wydaniu orzeczenia, które zostało uchylone; 8) (uchylony) 9) brał udział w wydaniu orzeczenia, co do którego wniesiono sprzeciw; 10) prowadził mediację.

WYŁĄCZENIE SĄDZIEGO NA WNIOSEK

KPC

Art. 49 KPC

Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, **jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie.**

KPK

Art. 41 KPK

§ 1. Sędzia ulega wyłączeniu, **jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie.**

§ 2. Wniosek o wyłączenie sędziego, zgłoszony na podstawie § 1 po rozpoczęciu przewodu sądowego, pozostawia się bez rozpoznania, chyba że przyczyna wyłączenia powstała lub stała się stronie wiadoma dopiero po rozpoczęciu przewodu.

❑ SKUTEK NIEWYŁĄCZENIA SĘDZIEGO:

Art. 379 KPC

(...)

4) jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy